

Whakawhaititanga.

- Ingoa.
- Matua korero.
- Ingoa Poto.
- Whakamaramatanga.
- Ka ahei te Kawana ki te whakaputa Karaati mo nga Rahui o Arahura.
- Ma te Kai-tiaki o te Katoa e whakahaere nga rahui.
- Me tuku e te Kai-tiaki o te Katoa aua rahui i raro i te tikanga makete, tono a pukapuka ranei.
- Utunga taunaha ki nga kai-riihi.
- Tikanga whakahaere tautohe.
- Ma te Kai-tiaki o te Katoa e mahi nga riihi me etahi atu mea. Metua korero.
- Me pa ano nga tikanga o Te Ture Rahui Whenua Maori.
- Whakahoutanga riihi.
- Me pa ano hoki nga tekiana 6 me to 7 o runga ake nei.
- Me ahei te Kai-tiaki o te Katoa ki te whakahaere whakawa, &c.
- Tikanga mo te wai me nga korere wai i runga i nga rahui o nga takiwa keru koura.
- Kaua e whakahaua te Kai-tiaki o te Katoa kia utu i nga whakapainga o runga o nga riihi.
- Apiti.

HE TURE hei whakarite tikanga whakahaere i te Rahui Maori i te Waipounamu Niu Tireni.

Notemea i runga i nga tikanga o te Pukapuka Hoko o Arahura i whakaotia i te rua tekau ma-tahi o nga ra o Mei i te tau kotahi mano e waru rau e ono tekau, ko te whenua e whakamaramatia ano i roto i te tuarua o nga kupu Apiti ki tenei Pire, e mohiotia nei ko te Rahui Maori o Arahura i weheketia hei painga mo etahi o nga tangata o te Iwi o Ngaitahu: A notemea kua puta nga kupu whakaae mo te taha ki a te Kawanatanga o te Koroni kia karaatitia taua rahui ki nga tangata no ratou te whenua: A notemea i tetahi ota i roto i te Kaunihera, i tuhia i te toru o nga ra o Pepuere i te tau kotahi mano e waru rau e ono tekau-ma-ono, i kiiia kua whakaae nga Maori no ratou te whenua kia whakaurua taua rahui ki raro i nga tikanga o "Te Ture Rahui Maori, 1856," a i runga i tena takoto pumau ana taua whenua ki a te Kuini i raro i nga tikanga o taua Ture i whakatikatikaia e "Te Ture Whakatikatika i Te Ture Rahui Maori, 1862:" A notemea i timataria i runga i tena tetahi tikanga riihi i takoto ai te whenua ki nga kai-reti o naianei, a he mea tika he mea pai hohi kia mahia etahi whakaritenga hei tiaki i nga take kua tupu ake i raro i taua tikanga riihi.

NO REIRA KA MEINGATIA HEI TURE e te Runanga Nui o Niu Tireni e noho huihui ara i roto i te Paremete, i runga i tona mana ara:—

- Te Ingoa Poto o tenei Ture ko "Te Ture Rahui Maori o te Waipounamu, 1883."
- I roto i tenei Ture, mehemea kaore e rereke ana i nga tikanga:—
 - "Kai-tiaki o te Katoa," tona tikanga ko te Kai-tiaki o te Katoa i whakaturia i raro i "Te Ture mo te Tari Tiaki o te Katoa, 1872."
 - "Poari" tona tikanga ko te Poari e tu ana i raro i taua Ture.
 - "Whakapainga" tona tikanga me pa ki nga whare, taiapa, whakatonga rakau, awa keru, tanumanga wai, whakatipunga ki te karaihe, me etahi atu whakapainga kua mahia e nui atu ai te pai o taua whenua.
- Ka whaimana te Kawana, i runga i te ingoa o te Kuini, ki te karaati ki nga Maori e mau nei o ratou ingoa i roto i te Apiti Tuatahi o tenei Ture, nga rahui Maori i roto i te Apiti Tuarua nei, e kiiia ana ko "taua rahui," kia tuturu kia ratou, mai i te ra tuatahi o Pepuere, tahi-mano-waru-rau-whitu-tekau-ma-iwa, i runga i te tikanga Tenata Kamana i runga i nga paanga me nga hea kua whakaritea nei i roto i te Apiti Tuatahi o tenei Ture.

Ko te karaati e tukua ana i raro i tenei Ture, me whakamarama i nga hea me nga paanga o aua tangata o roto o te karaati, e kore e taea te hoko, te kurutete, te mokete, te riihi, te tuku ranei i runga i etahi atu huarahi, ko aua tu tukunga katoa me kaua e mana kaua hoki e whaitikanga i runga i te Ture.

Ko nga take me nga paanga e karaatitia nei i raro i tenei Ture me tuturu i runga i te tikanga o te Ture ano i tukua ki aua tangata i te ra e whakahuatia ana i roto i te karaati.

- Ahakoa te putanga o taua karaati, me haere taua rahui i raro i te mana whakahaere a te Kaitiaki o te Katoa, i raro hoki i nga tikanga o tenei Ture, me whakahaere me riihi hoki, i raro i te ture e mana ana i ia wa i ia wa mo nga rahui Maori, kaua e rereke.
- I roto i nga marama tahi-tekau-ma-rua i mua mai i te mutunga o nga riihi e mana nei i naiane, me tuku e te Kai-tiaki kia riihitia ano, me makete me tuku ranei i runga i te tikanga tonu a pukapuka, i raro i nga tikanga me nga ritenga e whai ake nei, me etahi atu tikanga e hanga ana e te Poari:—
Me whehewehe te rahui kia rite nga wehenga ki te tokomaha o nga paanga ki taua whenua;
Me tuku aua riihi mo nga tau rua-tekau-ma-tahi, me te kore utu, taunaha, mea hoatu ranei i mua i te riihitanga, ma enei tikanga anake e whakahuatia ana i raro iho nei;
Ko nga whakapainga e tu ana i runga i ia tekiana i hanga e te Kai-riihi e te tangata ranei i riihi nei i raro i a ia, me whakarite te utu i raro i te huarahi e whakahaua ana e te Poari;
Ko te tuturutanga o nga utu mo ia tekiana ma te Poari e whakarite i runga i tetahi reti tika mo te tau, a me kaua e whakaarohia nga whakapainga i mua atu o te mauanga o tenei Ture e te Kai-tango riihi, e tana ranei i riihi atu ai;
Me utu e te kai-hoko o te riihi nga moni e whakaritea ana mo aua whakapainga penei me te mea kua kiia ake nai, na ko taua utunga hei moni tuatahi taunaha ranei.
- Ko nga moni e utua ana hei taunaha, hei moni tuku noa ranei i mua, me utu ki nga tangata na ratou i whakatu aua whakapainga, ki a ratou ranei i tuku iho ai, ki nga mea tika ranei hei whakakapi i a ratou i runga i te ture.
- Ki te puta he tautohe ko wai ranei te tangata tika hei tango i etahi moni taunaha, i tetahi wahi ranei o aua moni, ma te Poari e whakarite tetahi tangata, etahi tangata tika ranei hei whakawa hei whakatau i taua tautohe i runga ano i nga huarahi e tohutohungia ana e te Poari, ko te whakatau a taua tangata a aua tangata ranei, tuhituhi rawa, me tino mana rawa ki runga ki nga tangata katoa e pa ana ki taua mea.
- Ma te Kai-tiaki tonu o te katoa, i runga i tona ingoa, e whakaoti nga riihi e tukua ana i raro i tenei Ture, a ka mana tonu aua riihi e kore e he i a Te Kuini i a wai ranei.
A notema hoki tera ano etahi atu rahui Maori, e kiia nei i konei he Rahui i te Waipounamu, kua poneitia ano nga tikanga riihi, a e tika ana hoki kia atawhaia peneitia ano hoki nga paanga kua tupu ake i raro i aua tikanga:
No reira ka meingatia hei ture enei e whai ake nei.
- Ko nga tikanga o "Te Turo Rahui Whenua Maori, 1882," mehemea e ahua rite ana me pa ano hoki ki nga Rahui i te Waipounamu, i raro i enei tikanga e whai ake nei.
- Mehemea ka whakahoutia tetahi riihi e mana ana inaianei i te mutunga o nga tau o taua riihi me haere i raro i nga tikanga e whai ake nei:—
Ko nga utu mo nga whakapainga i mahia e te tangata nana i riihi te tangata ranei i riihi i raro i a ia i runga i te whenua e uru ana ki taua riihi me whakarite i runga i te tikanga e whakaritea aua e te Poari;
Ma te Poari e whakarite te utu whakaari kaua o mahara ki nga whakapainga i mahia i mua i te paahitanga o tenei Ture e te tangata nana i riihi te tangata ranei i riihi i raro i a ia;
Ma te tangata e hoko ana i taua riihi e utu nga moni mo aua whakapainga, e whakaritea ana i raro i aua tikanga.
- Ko te tekiana ono me te tekiana whitu o tenei Ture me pa ki nga riihi mo nga Rahui i te Waipounamu e hanga ana i raro i tenei Ture.
- Me mana me tino whaitikanga rawa te Kai-tiaki o te Katoa i runga i tona ingoa whaimana ara "Te Kai-tiaki o te Katoa" ki te whakahaere whakawa, tamana ranei mo tetahi whakaritenga, tetahi hara ranei kua puta tera ranei e tipu ake, tera e mahia ranei, me haere i raro i nga tikanga o etahi Ture o mua, i raro ranei i tenei Ture.
- Ko nga Rahui Maori o te Waipounamu i nga takiwa keru koura, i whakaritea i raro i "Te Ture Takiwa Keru Koura, 1877," me penei tonu mehemea nei he whenua ake na te tangata noa i raro i te Tekiana 31 o "Te Ture Takiwa Keru Koura, 1877."
- Kaua nga tikanga o tenei Ture e mea rae whakahau te Kai-tiaki o te Katoa kia utu i nga whakapainga i hanga i mahia ranei ki runga ki te whenua e riihitia ana, ki te tango ranei i aua whakapainga i runga i te utu whakarite i te mutunga o aua riihi o nga riihi ranei o muri atu.

Apiti.

APITI TUATAHI.

APITI TUARUA.

Ko te whenua katoa i te takiwa e tata ana ki te Awa o Mawhera, i te Kauti o Weterani, e tae nei aua whenua ki te rima rau eka, nui atu iti iho ranei, e mohiotia nei ko to Rahui Maori o Arahura te ingoa o taua wahi. Te rohe o te taha Whakararo ko te Awa o Mawhera; te rohe o te taha ki te Rawhiti, he whenua kua karaatitia, wha-mano-rima-tekau riiki nui atu iti iho ranei; te rohe o te taha ki te Tonga, iwa-mano-waruru-riiki nui atu iti iho ranei, o te rohe o te Taone; te rohe o te taha ki te Hauauru he awa wai-tai; haunga nga wahi me nga taha kua tau ki te Kawanatanga i runga i te hoko i riro ranei mo nga mahi a te katoa i raro i nga tikanga o "Te Ture mo nga Mahi Nunui, 1876," me nga Ture whakatikatika.